

بررسی مجازات زنا در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ و فقه امامیه

محمد علی خانی کردمحلله^۱

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۲/۰۱ تاریخ چاپ: ۱۴۰۴/۰۴/۲۸

چکیده

روابط نامشروع جنسی (زنا) گناهی است کبیره که مهمترین عارضه آن، بی ایمانی و از بین رفته هویت انسانی می باشد و در کنار این عارضه ی مهم زیان های فردی، خانوادگی و اجتماعی فراوانی را به دنبال دارد که از جمله آنها می توان به این موارد اشاره کرد: سرچشمه بسیاری از قتل ها، درگیری های خانوادگی، خودکشی ها، فرار از خانه ها، طلاق ها، فرزندان نامشروع و بیماری های خطرناک جنسی از روابط نامشروع جنسی می باشد. لذا از خداوند در قرآن این عمل را گناه کبیره به حساب آورده است و به هیچ عنوان رضایت نمی دهد که فردی به زنا آلوده شود و برای تخلف از آن کیفر شدیدی را در نظر گرفته است، چه بسا علت بسیاری از عذاب های دنیوی که نصیب انسان می شود به خاطر انجام این گناه باشد. نتایج بررسی ها حاکی از آن بود که: مجازات زنا در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ و فقه امامیه به عوامل مختلفی از جمله تاهل یا مجرد زانی، احصان و نوع رابطه محرمیت بستگی دارد. در قانون مجازات اسلامی، زنا ی محصنه با مجازات رجم (سنگسار) و زنا ی غیر محصنه با مجازات شلاق همراه است. در فقه امامیه نیز مجازات زنا با توجه به شرایط مشابه قانون مجازات اسلامی تعیین می شود، با این تفاوت که در برخی موارد، فقه امامیه مجازات اعدام را نیز برای زنا ی محصنه در نظر می گیرد.

واژگان کلیدی

مجازات، زنا، قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲، فقه امامیه.

^۱ کارشناسی ارشد حقوق، گرایش جزا و جرم شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد گرگان، ایران.

مقدمه

روابط نامشروع جنسی (زنا) گناهی است کبیره که مهمترین عارضه ی آن بی ایمانی و از بین رفته هویت انسانی می باشد و در کنار این عارضه ی مهم زیانهای فردی، خانوادگی و اجتماعی فراوانی را به دنبال دارد که از جمله آنها می توان به این موارد اشاره کرد. سرچشمه بسیاری از قتل ها، درگیری های خانوادگی، خودکشی ها، فرار از خانه ها، طلاق ها، فرزندان نامشروع و بیماری های خطرناک جنسی از روابط نامشروع جنسی می باشد. لذا از خداوند در قرآن این عمل را گناه کبیره به حساب آورده است و به هیچ عنوان رضایت نمیدهد که فردی به زنا آلوده شود و برای تخلف از آن کیفر شدیدی را در نظر گرفته است، چه بسا علت بسیاری از عذاب های دنیوی که نصیب انسان می شود به خاطر انجام این گناه باشد.

بیان مسئله

تجاوز به عنف جرمی است که در ردیف مجازات های جنایی است. در کشورهای دیگر از لحاظ میزان مجازات به جنایت، جنحه و خلاف طبقه بندی شده اند. تجاوز به عنف در همه کشورها مجازات شدیدی دارد و به جنایت مربوط است. در قانون جمهوری اسلامی ایران در ماده ۲۲۴ قانون مجازات اسلامی مصوب ۹۲ مجازات تجاوز به عنف اعدام است. عنف در لغت به معنی خشونت و زور است و منظور از اصطلاح تجاوز به عنف انجام نزدیکی جنسی بدون رضایت زن و با استفاده از قهر و غلبه است. البته باید توجه داشت که اثبات بدون رضایت و خواست قربانی بودن نزدیکی جنسی برعهده قربانی است که این موضوع مشکلاتی را در روند رسیدگی به این پرونده ها به وجود آورده است. درعین حال باید توجه داشت که تجاوز به عنف تنها در چهارچوب رابطه خارج از چهارچوب مشروع ازدواج اعم از دائم و موقت به رسمیت شناخته شده است؛ به عبارت دیگر تجاوز به عنف نوعی از زنا است که همراه با عدم رضایت و خواست قربانی باشد؛ بنابراین توسل به خشونت جنسی در روابط میان زن و شوهر تجاوز به عنف محسوب نمی گردید (آقابابائی، ۱۳۹۶).

جنسی به عنوان یک بزه معمولاً به صورت مختلف در قالب کودک آزاری از نوع آزار جنسی، زنا یا محارم، سادیسم جنسی، پورنوگرافی و عورت‌نمایی انجام می‌شود و در دو حالت ماسوخیسم و یا سادیسم یعنی خودآزاری و دیگر آزاری خودنمایی می‌کند. افرادی که دست به تجاوز جنسی می‌زنند، صرفاً کسانی نیستند که نمی‌توانند رابطه جنسی با جنس مخالف یا حتی با جنس موافق برقرار کنند بلکه حتی در میان افرادی که دارای همسر و فرزند هستند این نوع جرایم دیده می‌شود. مطالعه پرونده‌هایی که به صورت سریالی منجر به مرگ افراد می‌شود در کشورهای اروپایی و آمریکایی و حتی ایران نشان‌دهنده این است که مهاجم بعد از شناسایی قربانی در فرصتی مناسب ضمن تعرض جنسی، آزار و اذیت و حتی ربایش قربانی، او را به قتل می‌رساند؛ لذا در یک جمع‌بندی کلی می‌توان گفت تجاوز جنسی محصول یک اختلال شخصیت و ناشی از دوران کودکی و نوجوانی فرد بوده و در واقع به نوعی در دوران رشد روانی وی یعنی دوران دهانی،

دفعی، سالوس، نهفتگی و بلوغ در او پدید آمده است و در زمان جوانی و میانسالی خودنمایی می‌کند (ترکاشوند، ۱۳۹۱).

در مجموع زنا بیشتر توسط افرادی انجام می‌شود که از لحاظ شخصیتی و روانی متعادل نیستند یا خود، قربانیان خشونت جنسی در دوران کودکی توسط افراد فامیل یا غریبه بوده‌اند یا اینکه مورد ضرب و شتم پدر و مادر قرار گرفته‌اند و از جنس مخالف کینه به دل دارند یا به دلیل آموزه‌ها یا آموزش‌های اعتقادی و باورهایی که به صورت غلط به آنها منتقل شده با دید این که جامعه را از این مفاسد پاک کنند، دست به ارتکاب این جرایم می‌زنند. بر اساس قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲، حد زنا را در مواد ۲۲۱ الی ۲۳۲ آورده است. این مواد که دارای چند بند است، می‌گوید: حد زنا در موارد زیر اعدام یا شلاق حدی و تعزیری است و فرقی بین جوان و غیر جوان و محصن و غیر محصن است ... به این ترتیب قانونگذار، مجازات سنگینی برای این جرم تعیین کرده است؛ اما نکته مهمی که در مورد زنا مطرح می‌شود، موضوع اثبات زنا و از آن مهمتر اثبات این است که آیا زنا بدون رضایت زن و با قهر و غلبه صورت گرفته است یا خیر؟ و اثبات این موضوع نیز بر عهده قربانی است؛ بنابراین، اگر چنانچه زنا مورد انکار مرد باشد زن باید آن را اثبات کند و در عین حال باید ثابت کند که نزدیکی بدون رضایت وی رخ داده است. باید متهم در نزد قاضی ۴ بار اقرار کند و اقرارهای وی در نزد پلیس ملاک رای قاضی نیست. همچنین طبق قانون مجازات اسلامی یکی از شرایط اثبات زنا، علم قاضی است که از طریق متعارف حاصل می‌شود، یعنی این که قاضی می‌تواند با توجه به اقرارهای کسانی که مورد تجاوز قرار گرفته‌اند و سایر قرائن و شواهد، جرم متهم را زنا به عنف تشخیص داده و حکم صادر کند. طبق شرع و قاعده حقوقی اقرار هر کسی علیه خودش نافذ است ولی اقرار زنانی که مورد تجاوز قرار گرفته‌اند، برای علم قاضی مهم است و جزو قرائن و شواهد محسوب می‌شود (خسرو شاهی، ۱۳۹۶)؛ بنابراین هدف تحقیق عبارت است از: بررسی مجازات زنا در قانون مجازات اسلامی و فقه امامیه.

ضرورت و اهمیت تحقیق

احکام قضایی و جزایی از مهم‌ترین بخش‌هایی هر جامعه است که اجرای صحیح آن احکام، جامعه را به سوی مدینه فاضله نزدیکتر می‌کند. نظام حقوقی ایران بر مبنای حقوق کیفری اسلام وضع گردیده است و بر این اساس به رأفت اسلامی در اعمال مجازات‌ها توجه ویژه‌ای داشته است. توجه به مصلحت اجتماعی و حفظ امنیت مردم و اهمیت مجازات زنا و آثار آن به حدی است که مقنن در قوانین جزایی و فقه اسلامی به شدت به آن پرداخته است. با این وصف، ضرورت و اهمیت تحقیق آشکار می‌گردد؛ چراکه از یک سو، افراد اعم از متهمین و مجرمین باید از حقوق و مزایایی که قانونگذار برای آنها در نظر گرفته مطلع گردند و از سویی دیگر، اجرای هرچه دقیق‌تر قوانین کیفری با توجه به تغییرات و سیر تحولات در وضع قوانین در این زمینه مستلزم مطالعه و آگاهی هرچه بیشتر در خصوص جرم زنا و مجازات آن می‌باشد.

روش تحقیق

تحقیق حاضر به روش تحلیلی-توصیفی می باشد. همچنین روش گرد آوری اطلاعات بصورت میدانی، کتابخانه ای بوده و روش گردآوری مطالب، نیز اسنادی و کتابخانه ای می باشد.

مفهوم زنا از دیدگاه های مختلف

تعریف زنا از دیدگاه فقها

زنا داخل کردن آلت تناسلی مرد بالغ و عاقل در فرج زن است؛ بلکه مطلق جنس مونث مراد است، خواه از جلو باشد یا از عقب، به طوری که آن زن بر وی حرام باشد و بین آنان عقد نکاح یا شبهه ای که موجب اعتقاد به حلال بودن عمل است نباشد و نیز به اندازه ختنه گاه فرو رفته باشد. در حالی که علم به تحریم این عمل داشته و در انجام آن مختار بوده است. زنا آن است که مرد بالغ از روی علم و اختیار به اندازه سر آلت خود را در فرج زنی که بر او حرام است، داخل کند، بدون آنکه عقد نکاح یا ملکیت یا شبهه در کار باشد؛ و زنا آن است که مردی ذکر خود را در فرج زنی از پیش یا پس فرو برد به قدری که ختنه گاه پنهان شود و آن زن بر او حرام بوده و عقد یا شبهه عقد و یا ملکیتی در بین نباشد (رضایی، ۱۳۹۸).

تعریف زنا از دیدگاه حقوق دانان و جرم شناسان

جماع غیر مشروع خواه در جهت آلت تناسلی باشد خواه نه. برای تحقق زنا علاوه بر عنصر عدم مشروعیت واقعه و عمد شرط است که زانی بالغ باشد اگرچه طرف او نابالغ باشد و شرط است که زانیه بالغه باشد اگر چه طرف او نابالغ باشد و زانی عاقل باشد ولو این که طرف عاقله نباشد و زانیه عاقله باشد اگرچه طرف عاقل نباشد و شرط است که دخول لااقل بقدر حشفه باشد. هم چنین گفته شده است که علم به جرم بودن زنا شرط تحقق این جرم است. عمل جنسی با کسانی که از نظر قیود اخلاقی و مبانی مذهبی و قوانین اجتماعی ممنوع شناخته شده است انجام می گیرد زنا یکی از گناهانی کبیره ای است که قانون اساسی نیز مجازات های سنگینی برای آن در نظر گرفته است. این مجازات ها تنها در صورتی قابل اعمال هستند که اسناد محکمی برای اثبات وقوع این فعل حرام وجود داشته باشد. شایعترین این انحراف، روابط جنسی بین برادر و خواهر، پدر و دختر می باشد.

تعریف زنا از دیدگاه روانشناسان

جنسیت یا تمایل جنسی که از معنای زنا می باشد در یک معنا فعالیت شهوانی است که موجب جذب یک جنس در مقابل جنس دیگر شده و در معنای دیگر مفهوم زیست شناسی جنسی در بر می گیرد؛ یعنی همان اندام جنسی مردانه یا دستگاه تناسلی زنانه.

تعریف زنا به طور کلی

پس باید با تعاریف مختلفی که در بالا ارائه شده به طور کلی عمل شنیع زنا را باید به این شکل تعریف کرد که: زنا عبارتست از مباشرت جنسی در غیر موارد وطی به شبهه مرد با زنی حتی در دبر که ذاتا بر او حرام است. این جرم زمانی

توسط مرد و زن ارتکاب می‌یابد که بالغ و عاقل و مختار باشند و نسبت به حکم و موضوع آن نیز آگاه باشند بنابراین چنانچه یک طرف از زن و مرد از تحقق زنا آگاهی نداشته‌باشد و یا علم به حرمت مباشرت جنسی حرام‌نداشته باشد محکوم به حد نمی‌شود و تنها طرفی که از حکم و موضوع آگاه باشد محکوم به حد زنا می‌شود (شامیاتی، ۱۳۹۶).

بخش دوم: زنا در ادوار تاریخی

در زمان فراعنه مصر

در زمان فراعنه مصر نه تنها مجازات جرم انجام یافته زنا محصنه اعدام بوده بلکه شروع به آن نیز همین مجازات را داشت بعدها در این کشور مجازاتها تخفیف یافت وزنی که مرتکب چنین جرمی می‌شد به قطع بینی محکوم می‌گردید و چنین استدلال می‌کردند که مجازات زنی که از زیبایی خود سوء استفاده کرده محرومیت از وجاهت است. مردی هم که با چنین زنی مرتکب زنا می‌گشت به هزار ضربه شلاق محکوم می‌شد.

عدالت کیفری حمورابی

در بعد تاریخی حتی در قدیمی‌ترین قوانین بشری مثل قانون حمورابی برای کسانی که مرتکب جرائم خانوادگی شوند مجازات سختی پیش‌بینی کرده بودند؛ مثلاً زنی که به شوهرش خیانت می‌کرد یا مردی که به زنش خیانت می‌کرد به مجازات حبس، تبعید و شلاق محکوم می‌شد که این موارد بسته به نوع جرم و کیفیت آن تقسیم‌بندی‌های خاص خود را داشت و این مجازات در مواردی منجر به صدور حکم مرگ مجرم می‌شد. در شرع مقدس اسلام و تمام مذاهب آسمانی هم خیانت عملی حرام تلقی شده و ارتکاب آن از سوی هر فردی با کیفر و جزای سنگین همراه است. مطالعه قوانین کشورهای دیگر هم نشان می‌دهد که حتی در کشورهای لائیک، دادگستری آنها نیز برای حریم خانواده حرمت و قداست و قائل شده‌اند و مثلاً در کشورهای اروپایی مثل انگلستان و فرانسه، تن‌فروشی جرم تلقی و برای آن مجازات پیش‌بینی شده است. در کشوری مانند تاجیکستان نیز تن‌فروشی جرم است و اگر زن یا مردی به هم خیانت کنند، مجازات خواهند شد. می‌توان گفت: رابطه نامشروع به معنی اعم خود عبارت است از برقراری ارتباط و مرادده بین دو جنس مخالف خارج از معیارهای متعارف شرعی به صور مختلف، خواه در قالب پیوندهای عاطفی منجر به ارتباط دوستانه و خواه در سطح پیشرفته جسمی و جنسی بدون وجود علقه زوجیت (شاه ملک پور، ۱۳۹۳).

در شرع مقدس اسلام این جرم در ۲ قسمت زنا و رابطه نامشروع (به معنی اخص) تعریف شده است. یک قسمت از این مجازات مشمول حد است که از سوی خدا تعیین و در دین اسلام هم مشخص شده است و یک قسمت از این مجازات هم موجب تعزیر می‌شود. تعزیر هم مجازاتی است که تعیین آن به اختیار حاکم است و تفاوت آن با مجازات در این است که حد را خدا از طریق پیامبر خود برای ما مشخص کرده است و در آن هم جرم و هم مجازات مشخص است. در زمان حمورابی جرائم عفاف به سه دسته مهم تقسیم می‌شدند که در زیر هر سه عنوان را جداگانه مورد بررسی قرار می‌دهیم. لازم به توضیح است که مجموعه قوانین حمورابی ۲۸۲ ماده بوده است که ۳۵ ماده آن محو شده است و اطلاعاتی از آن در دست نیست (حاجی ده آبادی و همکاران، ۱۳۹۲).

زنای با محارم

در این مبحث از زناى مرد با دختر، عروس و زن پدر خود سخن خواهیم گفت. در موارد موجود سخنی از زناى با برادر و خواهر نیست و بسیار بعید بنظر میرسد که مواد محذوفه (۶۶ تا ۹۹) بدین امر اشاره کرده باشند زیرا مقررات مربوط به جرائم عفافى در ماده ۱۵۴ به بعد تنظیم گردیده تنظیم جرائم بر حسب موضوعات مختلف در قانون حمورابى بطور نسبى رعایت گردیده است.

یکم _ رابطه مرد با دخترش _ بنظر میرسد ماده ۱۵۴ با بکار بردن رابطه نامشروع هر گونه رابطه با دختر را خلاف نظم اجتماعى دانسته و آنرا مستوجب اقدام تامینی از نوع تبعید پدر از شهر دانسته است.

دوم _ رابطه با عروس _ چنین رابطه ای مستوجب مجازاتی شدید تر از رابطه پدر با دختر است. معهدنا قانونگذار در مواد ۱۵۵ و ۱۵۶ قائل به تفکیک شده مقرر میدارد که هرگاه مردی وارد بستر عروس شده با او هم بستر شود در صورتیکه عروس مذکور هنوز با پسر آن مرد (شوهر خود) هم بستر نشده باشد پدر باید نصف (مانا) نقره به عروس خود داده و از ماده ۱۵۶ چنین استنباط میگردد که چنین دختری حق هم خوابگی با مرد خود را نداشته و باید به خانه پدر خویش برگردد. در صورت دوم یعنی در صورتیکه پسر مرد قبلاً با عروسش هم بستر شده و سپس پدر با چنین زنی بیامیزد قانونگذار در ماده ۱۵۵ مجازات غرق کردن در آب را برای پدر منظور کرده است.

سوم _ رابطه زن پدر _ اگر رابطه پسر با زن پدرش پس از فوت پدر و در حدود خول در بستر باشد هرگاه زن مذکور برای پدرش فرزندانى آورده باشد به استناد ماده ۱۵۸ به اخراج چنین پسری از خانه پدر برای همیشه اکتفا میگردد.

۱- از ماده مذکور چنین استنباط می شود که در این مورد پسر به بستر زنی وارد شده که اگر چه به نکاح در آمده پدر او بوده ولیکن مادر خود او نبوده است. چه، در صورت هم بستر شدن پسر با مادر خود پس از مرگ پدر، به استناد ماده ۱۵۷ قضات ناگزیر از صدور حکم مبنی بر سوزاندن هر دوی آنها در آتش میباشند.

۲- هتک ناموس به عنف، تنظیم قبالة نکاح برای اینکه زنی زوجه قانونی مردی تلقی گردد از ضروریات است. لذا در صورتیکه بدون تنظیم عقدنامه (بدیهی است بصورت ابتدائی آن) شخصی به عنف به زنی تجاوز نماید مجازات اعدام برای او منظور شده است. ماده ۱۳۰ برای این امر چهار شرط ذکر نموده است: ۱ _ زن باید نامزد دیگر باشد. ۲ _ در خانه پدر خود زندگی نماید. ۳ _ مرد به او عنفاً تجاوز کرده و یا به عنف وارد بستر وی گردد. ۴ _ و بالاخره هر دوی آنها در حال جرم مشهود دستگیر شوند مجازات چنین مردی اعدام است و زن از مجازات معاف میگردد.

۳ - رابطه زن شوهر دار با مرد اجنبی، نهاد متعه در کنار ازدواج رسمی در قانون حمورابى شناخته شده است (ماده ۱۳۷). ازدواج رسمی بطوریکه قبلاً نیز اشاره شد از عقود تشریفاتی و نیازمند به قبالة نکاح است. در مورد تشریفاتی بودن متعه نص صریحی وجود ندارد و ظاهراً تابع عرف و عادت و رسوم متداول در آن زمان بوده است. در هر صورت پس از انعقاد نکاح زن مکلف به شوهر خود مجازات وی به استناد ماده ۱۳۳ غرق کردن در آب است. نظر به اینکه خیانت به شوهر ممکن است ناشی از عدم توجه وی به زن خود باشد قانونگذار به یک نکته اخلاقی فوق العاده مهم توجه کرده است.

۴- در ماده ۱۴۲ زنی را که از شوهر خود کراهت داشته و یا بی جهت مورد بی مهری نامبرده قرار گرفته باشد مجاز در مراجعه به قضات دانسته تا آنان در صورتیکه ادعای او را وارد دانستند اجازه دهند که جهیزیه خود را برداشته و به خانه پدر خویش مراجعت کند. بدیهی است که امکان رسیدگی به درخواست زن به شرح فوق از بسیاری از اعمال وی من جمله بدرفتاری و تحقیر نسبت به شوهر و احیاناً خیانت وی جلوگیری میکرده است. در هر صورت زنا با زن شوهردار اعم از اینکه مرد متاهل باشد یا نباشد جرم و زانی و زانیه هر دو به مجازات میرسند.

۵- ماده ۱۲۹ ناظر به جرم مذکور عیناً نقل میگردد، اگر زن شوهرداری با مرد اجنبی در یک بستر دیده شود دست و پای هر دوی آنها را بسته و در آب می اندازد. مگر اینکه شوهر زن خود را بخشیده و پادشاه مرد را مورد عفو قرار دهد (محسنی دهکلانی، ۱۳۹۰).

در مقررات کیفری تورات: در کتاب تورات زنا یکی از جرایم مسلم و قبیح به شمار می آمده و مجازات آن به تفصیل زیر بوده است:

الف) زنا با دختر باکره غیر نامزد:

در سفر تورات مثنی، فصل ۲۱، آیه ۲۸ و ۲۹ آمده است: (اگر مردی دختر باکره نامنسوبه ۱۰ را بیابد و او را به دست آورده، با او بخوابد و هر دو گرفتار شوند) (آنگاه مردی که با او خوابیده است، پنجاه مثقال نقره به پدر دختر بدهد و او از برایش زن باشد به سبب این که وی را خوار نموده است و تا تمامی عمرش مختار نیست که او را مطلقه سازد.) از آیه ۱۶ فصل ۲۲ از سفر خروج استفاده می شود که این حکم مربوط به زمانی است که پدر دختر به ازدواج وی با زانی راضی شود. در این آیه آمده است: (اگر کسی دختری که منسوب به مردی نباشد، فریب داده، با او بخوابد البته به او مهر بدهد تا که زنش باشد و اگر پدرش هیچ راضی نشود که او را به وی دهد، به قدر مهر دوشیزگان نقره به او بسنجد.)

ب) زنا با دختر باکره ای که دارای نامزد است:

در این فرض مجازات موردی که جرم در شهر انجام گیرد با موردی که جرم در صحرا و بیابان صورت گرفته باشد، متفاوت است. آیات ۲۳-۲۷ فصل ۲۲ از سفر تورات مثنی در این باره می گوید: اگر دختر باکره به مردی نامزد شود و دیگری او را در شهر بیابد و با او بخوابد، آنگاه ایشان را هر دو به دروازه آن شهر بیرون آورده، ایشان را با سنگ سنگسار نمایند تا بمیرند؛ دختر را به سبب این که در شهر بود و فریاد نکرد و مرد را به سبب این که زن همسایه خود را خوار کرده است. بدین منوال شرارت را از میان خود دور کن، اما اگر مردی دختر نامزدی را در صحرا بیابد و آن مرد به او زور آمده، با او بخوابد آنگاه آن مردی که با او خوابیده است به تنها بمیرد و به دختر چیزی کرده نشود؛ با دختر گناهی که مستلزم مرگ است نیست؛ زیرا چنانکه مردی بر همسایه خود برخاسته، او را کشته است. این کار چنین است از آن جایی که او را در صحرا یافت و دختر نامزد فریاد کرد و از برایش رها شده ای نبود، چنانکه ملاحظه می شود تفاوت مجازات در این دو فرض در واقع به دلیل رضایت و عدم رضایت دختر باکره به زنا است.

پ) زنا با زن شوهردار:

مجازات زنا با زن شوهردار اعدام بوده است. در سفر لویان، فصل ۲۰، آیه ۱۰ آمده است که: و کسی که با زن غیر زنا کند، یعنی با زن همسایه خود زنا نماید، البته زانی و زانیه کشته شوند همچنین در سفر تورات مثنی، فصل ۲۲، آیه ۲۲ آمده است که: (اگر مردی با زن شوهرداری یافت شود که بخوابد، پس هر دوی ایشان، مردی که با آن زن خوابید و آن زن نیز بمیرند، بدین منوال شرارت را از اسرائیل دور کن).

ح) زنا با دختر کاهنان:

در مورد دختر کاهنان مجازات زنا شدیدتر بوده و به شکل سوختن آنها بوده است. در سفر لویان، فصل ۲۱، آیه ۹ آمده است که: و دختر هر مرد کاهنی که خود را به زنا پلید سازد، او پدر خویشتن را پلید ساخته است، به آتش سوخته شود (میر محمد صادقی، ۱۳۹۲).

زنا با محارم:

زنا با محارم دارای مجازات اعدام بوده است. در سفر لویان، فصل ۲۰، آیه ۱۴ آمده است: «اگر کسی دختری و مادرش را به زنی بگیرد، فجور است، او و ایشان هر دو سوخته شوند تا که در میان شما فجور نشود.» همچنین در آیه ۱۱ و ۱۲ آمده است: «و کسی که با زن پدرش بخوابد، کشف عورت پدرش را نموده است، البته ایشان هر دو کشته شوند؛ خون ایشان بر گردن خود ایشان است» و اگر کسی با عروس خود بخوابد، البته ایشان هر دو کشته شوند چون که مخالفه نموده اند، خونشان بر گردن خود ایشان است. محارم باب ازدواج در آیات ۷-۱۸ از فصل هجدهم سفر لویان به تفصیل بیان شده است. ۶- زنا با کنیزکان: مجازات این جرم، تعزیر و تازیانه بوده است. در سفر لویان، فصل ۱۹، آیه ۲۰ آمده است: (هر کسی که با زنی خوابیده، جماع نماید در حالتی که کنیزک و مخطوبه به شوهری است، نه باز خرید شده و نه آزاد شده، آن زن را تازیانه باید زد، ایشان کشته نشوند، زیرا که او آزاد نیست و مرد، قربانی تقصیری خود یعنی قوچ قربانی تقصیری را به حضور خداوند به در خیمه مجمع بیاورد).

زنا در دیانت بهایی

در دیانت بهائی زنا نهی و زانی و زانیه محروم بهاء الله در این باره در لوح سحاب میفرماید: قُلْ الذِّينَ ارْتَكَبُوا الْفَحْشَاءَ وَ تَمَسَّكُوا بِاللَّدُنْيَا أَنَّهُمْ لَيْسُوا مِنْ أَهْلِ الْبِهَاءِ وَ فِي مَقَامٍ دِيْكَرٍ مِّمْفَرْمَايْنِد: هر نفسی از او آثار خباثت و شهوت ظاهر شود از حق نبوده و نیست و عبد البهاء نیز در رابطه با فردی که مرتکب زنا شده است می فرماید: "در الواح الهیه در مسئله فحشاء به قدری زجر و عتاب و عقاب مذکور که بخد حصر نیاید که شخص مرتکب فحشاء از درگاه احدیت مطرود و مردود و در نزد یاران مذموم و در نزد عموم بشر مردول (پست و بی ارزش) حتی در بعضی کلمات بیان خسران مبین و محرومیت ابدی است. نکته دیگری که باید در این جا ذکر کنم این است که زمانی که از یکی از افرادی که به دین بهایت گرایش داشت سوال کردم که آیا کسی به این عمل دست می زند در جوابم گفت که:

همانطور که در بیانات دیده می شود زنا بسیار مذموم و زانی و زانیه از ترقی در کلیه عوالم الهی محروم، واضح است هر فردی که به این آیات ایمان داشته باشد حتی این اجازه را به خود نمی دهد که در رابطه با اینچنین کاری که اینگونه از آن نهی شده فکر کند چه برسد به اینکه به این عمل دست زند.

حضرت عبدالبهاء مبین آثار الله در بیان احوال اهل بهاء و جایگاه عفت و عصمت در دیانت بهائی می فرماید: اهل بهاء باید مظاهر عصمت و عفت عظمی باشند در نصوص الهیه مرقوم و مضمون آیه بفارسی چنین است که اگر رَبَاتِ حِجَالِ (دوشیزگان پرده نشین) به ابداع جمال بر ایشان بگزرنند ابدأ نظرشان به آن سمت نیفتد مقصد این است که تنزیه و تقدیس از اعظم خصائص اهل بهاء است و رفات موقنه مطمئنه باید در کمال تنزیه و تقدیس و عفت و عصمت و ستر و حجاب و حیا مشهور آفاق گردند تا کل بر پاکی و طهارت و کمالات عفتیه ایشان شهادت دهند زیرا ذره ای از عصمت اعظم از صد هزار سال عبادت و دریای معرفت است). و مسئله ی دیگری را با عنوان مجازات دنیوی در دیانت بهایی مطرح کرد که لازم دیدم اگر در این جا ذکر کنم بهتر باشد: فرمود مجازاتهای دنیوی که در دیانت بهائی برای زانی و زانیه مقرر شده: در کتاب مستطاب اقدس نازل قوله تعالی: "قد حکم الله لكلّ زانٍ و زانیةٍ ديةً مُسَلَّمَةً الی بیت العدل و هی تسعةٌ مثاقیل من الذهب و ان عاد امرّةً اخرى عودواً بضعفِ الجزاء هذا ما حکم به مالکُ الاسماء فی الاولی و فی الاخری قُدْرَ لهما عذابٌ مُهینٌ" (آیه ۱۱۷)

و در ادامه سخن خود گفت که در مقامی دیگر میفرماید: "دفعه اولی نه مثقال ثانی هجده مثقال ثالث سی و شش مثقال الی آخر دو مقدار جزای سابق" لازم به ذکر است که این مبلغ از هر دو نفر اخذ میگردد و این حکم علاوه بر پرداخت وجه مجازاتی عظیم تر و شدیدتر همراه دارد و آن رسوایی و بی آبرویی است، حضرت عبدالبهاء در این باره می فرماید: "این جزا به جهت آنست تا پست و بی مقدار و رسوای عالم گردد و محض تشهیر است و این رسوایی اعظم عقوبت است، ملاحظه نمائید بنصّ قرآن ابدأ زنا ثابت نگردد زیرا شهود اربعه در آن واحد باید شهادت به تمکّن تام از هر جهت بدهند لهادا جز به اقرار زنا ثابت نگردد آیا میتوان نسبت اندک عدم اهمیت به زنا به قرآن داد لا و الله فاصفوا یا اهل الانصاف.

زنا در یونان قدیم و در رم قدیم

در یونان قدیم چنانچه مردی با زن شوهردار مرتکب زنا می شد شوهر او می توانست هر مجازاتی میل داشت درباره زانی اجرا کند یا چنانچه راضی می شد می توانست از او مبلغی وجه نقد دریافت دارد و مادام که مجرم و جه مزبور را نپرداخته بود او حق داشت هر زجری اراده می کرد درباره مجرم بطور علنی اجراء کند. درباره زن خطاکار علاوه بر اینکه همه مردم حق داشتند علناً باو اهانت کنند هر کسی می توانست تا حدی که زندگی او در معرض خطر قرار نگیرد باو صدمه بدنی برساند. ضمناً چنین زنی را بایستی برای اینکه باعث آلودگی زنان دیگر نشود قهراً در معبدی دور از زندگی مردم نگاه داشت. در رم قدیم سستی مبانی اخلاقی که نتیجه قهری فتوحات متوالی و ثروت رم بود آگوست

امپراطور رم را بر آن داشت که در اسل ۱۶ قبل از میلاد مسیح بتصویب مقرراتی بنام قانون ژولیا بپردازد. خصوصیت ابتکاری این قانون در آن است گرچه در مجازات مرد زن در و زن شوهر دار که مرتکب زنا می شدند فرق قائل بود ولی برای هر دو اعمال مجازات می نمود (نجفی، ۱۳۹۶).

دیدگاه قرآن کریم در مورد زنا

بخش اول: آیات و روایات

اکنون ببینیم که قرآن کریم درباره‌ی عمل منافی عفت چه نظری دارد و حکم زنا در قرآن چیست؟ در آخرین سالی که پیامبر در مکه بود، یعنی چندماه‌ی پیش از هجرت به مدینه، آیه‌ی تحریم زنا نازل گردید؛ و هشدار داده شد که زنا «زشتکاری» و «بدروشی» است:

وَلَا تَقْرَبُوا الزَّانِيَ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا (سوره‌ی الإسراء، آیه‌ی ۳۲)

ترجمه: به زنا نزدیک مشوید که آن همانا زشت کاری و بدترین راه بوده است.

در یک آیه‌ی قرآن کریم که در وصف مؤمنین آمده بود، زناکاری در کنار بت پرستی و آدم کشی نهاده شده، هشدار داده شده بود که هر کس زنا کند گناهکار شایسته‌ی کیفر است:

وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا (سوره‌ی الفرقان، آیه‌ی ۶۸)

ترجمه: کسانی که با الله هیچ خدائی را نمیخوانند و جانی که الله محترم داشته است را جز به حق نمیکشند و زنا نمیکنند؛ و هر کس چنان کند کیفر سختی (در قیامت) خواهد دید.

در سال هفتم یا هشتم هجری حکم مجازات زن و مرد زناکار در قرآن به روشنی بیان شده گفته شد که مجازات زن و مرد زناکار، یکصد تازیانه در ملاً عام است؛ و دردنبال این آیه، آیه‌ی دیگری تصریح کرد که ازدواج با زناکار به کلی حرام است و هیچ مرد یا زنی نباید با زن یا مرد زناکار ازدواج کند.

الرَّائِيَةُ وَالرَّانِيَةُ فَاجِلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ وَلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَكَيْشَفَتْ عَذَابَهُمَا طَائِفَةٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ.

(آیه ۲ سوره نور) ترجمه: زن زناکار و مرد زناکار، به هر کدامشان صد تازیانه بزنید و اگر به الله و روز دیگر ایمان دارید نباید که شما را نسبت به ایشان ترحمی بگیرد؛ و باید که شکنجه‌شان را گروهی از مؤمنین نظاره کنند.

تفسیر

در آیه حد زناکار را صد تازیانه تعیین کرده است. منتها در موارد ذیل نسبت به بعضی افراد احکام دیگری ثابت شده است: الف) در زنای پسر با دختر، علاوه بر صد تازیانه به مدت یکسال حبس اضافه شده است (کنزالعرفان). ب) در زنا با محارم و زنای کافر ذمی با زن مسلمان و زنای به عنف قتل مقرر شده است. ج) در زنای محصنه (زن شوهر دار یا مرد متأهل) سنگسار مقرر شده است. د) در زنای مرد بی هم سر با زن بی شوهر علاوه بر تازیانه می بایست سر مرد زانی را

بتراشند و به مدت یکسال زانی و زانیه را نفی بلد کنند. ه) پنجاه تازیانه که حد مملوک است؛ و) حد مبعوض که نسبت به بنده ای که قسمتی از او آزاد شده اجرا می شود.

مرد زناکار به جز با که تحمل صد تازیانه را ندارد با دسته ای تر که که از صد چوب نازک تشکیل شده است یک بار بر بدن او می زنند.

الزَّانِي لَا يَنْكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوْ مُشْرِكَةً وَالزَّانِيَةُ لَا يَنْكِحُهَا إِلَّا زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ وَحُرْمٌ ذَلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ [سوره ی النور: آیه (۳) سوره نور: زن زناکار یا زن مشرک نکاح نمیکنند و زن زناکار را جز مرد زناکار یا مشرک نکاح نمیکنند؛ این برای مؤمنین حرام است. درباره ی زن شوهرداری که مرتکب عمل منافی عفت شود، در قرآن تصریح شده که شوهرش باید چهار گواه بیاورد که عمل را به چشم دیده اند و آن وقت زن را درخانه نگاه دارد؛ و تأکید شد که مرد و زنی که مرتکب فحشاء میشوند باید مجازات بدنی بشوند، ولی اگر توبه کردند کسی حق ندارد مجازاتشان کند:

آیه (۱۵) سوره نسا:

(وَاللَّاتِي يَأْتِيَنَّهَا الْفَاحِشَةُ مِنْ نِسَائِكُمْ فَاسْتَشْهِدُوا عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةً مِنْكُمْ فَإِنْ شَهِدُوا فَأَمْسِكُوهُنَّ فِي الْبُيُوتِ حَتَّى يَتَوَفَّاهُنَّ الْمَوْتُ أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ لَهُنَّ سَبِيلًا)

ترجمه: واز زنان شما کسانی که مرتکب زنا شوند، پس چهار نفر از میان شما (مردان مسلمان) را بر آنان شاهد بگیرید، پس اگر شهادت دادند، آن زنان را در خانه ها (ی خودشان) نگاه دارید تا مرگشان فرا رسد، یا آنکه خداوند، راهی برای آنان قرار دهد (و قانون جدیدی بیاورد).

تفسیر

بعضی آیه را شامل مساحقه و همجنس گرایی زنان نیز گرفته و از مجمع البیان روایتی را از پیامبر صلی الله علیه وآله نقل کرده اند که مؤید آن است.

در روایتی می خوانیم که مسئله ی حبس در خانه نسبت به زن زناکار، در جاهلیت نیز بوده و اسلام در آغاز آن را پذیرفته است، ولی بعد از تقویت اسلام مسئله از حبس به اجرای حد تبدیل شده است.

۱- برای حفظ آبرو و شرف دیگران، اسلام برای اثبات زنا، چهار شاهد مقرر کرده است و حتی اگر سه شاهد گواهی دهند، هر سه شلاق می خورند، ولی برای اثبات قتل، دو شاهد کافی است. «اربعه منکم»

۲- شاهد بر زنا، هم باید مرد باشد و هم مسلمان تا در اثبات جرم، دقت لازم صورت گیرد. «اربعه منکم»

۳- گواهی بر زنا واجب نیست. «فان شهدوا»

۴- در قضاوت به علم خود قناعت نکنیم، گواهی لازم است. «فان شهدوا فامسکوهن»

۵- کیفر زن زناکار، حبس در «خانه» است، نه زندان های عمومی، که ممکن است فساد بیشتر بیاموزد. «فامسکوهن فی

البيوت»

۶- حبس زن در خانه، برای آنست که افراد جامعه را فاسد نکند و از ازدواج محروم بماند و میدانی برای لذت پیدا نکند. «فأمسکوهن» برای سالم سازی و پاکسازی جامعه، حبس مجرم لازم است. «فأمسکوهن» حبس ابد، کیفر زنان شوهرداری بوده است که مرتکب زنا شده‌اند. «حتی يتوفاهن الموت» البته این حکم موقت بوده تا کیفر تازیانه و سنگسار کردن مطرح شود. «أو يجعل الله لهن سبيلا»^۱

آیه ۴۱ سوره مائده (۱۲) يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ لَا يَحْزُنْكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ مِنَ الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا بِأَقْوَاهِمُمْ وَلَمْ تُؤْمِن قُلُوبُهُمْ وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا سَمَاعُونَ لِلْكَذِبِ سَمَاعُونَ لِقَوْمٍ آخِرِينَ لَمْ يَأْتَوْكَ يُحَرِّفُ وَنَ الْكَلِمَ مِنْ بَعْدِ مَوَاضِعِهِ يَقُولُونَ إِنْ أُوْتِيتُمْ هَذَا فَخُذُوهُ وَإِنْ لَمْ تُؤْتَوْهُ فَاحْذَرُوا وَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ فِتْنَتَهُ فَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ مِنْ اللَّهِ شَيْئًا أُولَئِكَ الَّذِينَ لَمْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يُطَهِّر قُلُوبَهُمْ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ (۷) ای پیامبر! کسانی که در کفر شتاب می کنند، غمگینت نسازند، (خواه) آن گروه که (منافقانه) به زبان گفتند: ایمان آورده ایم، ولی دل‌هایشان ایمان نیاورده است. (و خواه) از یهودیان آنان که برای دروغ سازی (و تحریف) با دقت به سخنان تو گوش می دهند و همچنین (به قصد جاسوسی) برای قوم دیگری که نزد تو نیامده اند، به سخنان تو گوش می دهند (و یا گوش به فرمان دیگرانی هستند که نزد تو نیامده اند) آنان کلمات (تورات یا پیامبر) را از جایگاه خود تحریف می کنند و (به یکدیگر) می گویند: اگر این مطلب (که مطابق میل ماست) به شما داده شد بپذیرید و بپذیرید، ولی اگر (آنچه طبق خواسته ی ماست) به شما داده نشد، دوری کنید. (۷) (ای پیامبر!) هر که را خداوند بخواهد آزمایش و رسوایش کند تو هرگز در برابر قهر الهی هیچ کاری نمی توانی برایش بکنی. آنان کسانی اند که خداوند نخواسته است دل‌هایشان را پاک کند. برای آنان در دنیا ذلت و خواری و برایشان در آخرت، عذابی بزرگ است. آنان برای دروغ سازی به دقت گوش می دهند و همواره مال حرام (رشوه و ربا) می خورند، پس اگر (برای داوری) نزد تو آمدند، یا میانشان داوری کن یا از آنان روی بگردان؛ و اگر از آنان روی بگردانی پس هرگز هیچ زبانی به تو نخواهند رساند؛ و اگر داوری کنی، پس میانشان به قسط و عدل قضاوت کن، همانا خداوند دادگران را دوست دارد.

تفسیر

از این آیه استفاده می شود که علمای یهود گروهی از یهودیان و منافقان را نزد پیامبر اسلام فرستادند و خودشان از مقابله و رویارویی دوری می کردند (لم یأتوک) و هدفشان این بود که شاید دستورات و احکام اسلام مطابق چیزی باشد که آنان از تورات تحریف کرده اند و سفارش می کردند اگر گفتار پیامبر اسلام مطابق حرف ما بود بپذیرید وگرنه رها کنید. منافقان و هیئت اعزامی نزد حضرت آمدند و با دقت گوش می دادند تا بر سخنان حضرت، دروغ و شایعه ای بیندند. (سماعون للکذب).

۱- بر گرفته شده از سایت اینترنتی دادخواهی

بعضی از یهود که زناى محصنه کرده بودند، به امید نجات از کیفر سنگسار که در دین یهود نیز آمده است، برای داوری نزد پیامبر آمدند، غافل از آنکه حکم اسلام هم سنگسار کردن زناکار است، چون دیدند حکم اسلام نیز همان است، حاضر به پذیرش حکم پیامبر نشدند. آیه خطاب به پیامبر می فرماید: گرچه علمای یهود در اندیشه آسیب رسانی به تو هستند و تو برای مکتب و جامعه اسلامی دغدغه داری ولی خداوند نوید می دهد که اگر مصلحت را در اعراض دانستی دغدغه ای نداشته باش. (وان تعرض عنهم فلن يضروك شيئا).

در پایان این بخش ذکر این نکته که آیات دیگری که در ارتباط با این موضوع باشد وجود دارد که دیگر نیاز به تفسیر آیه نیست و فقط به ذکر شماره آیه می پردازیم: آیه ۱۶ سوره نسا، آیات ۸۴ و ۸۵ سوره مومن، آیه ۱۲ ق و آیه ۴۴ سوره ص.

نگاهی کوچک به دیدگاه بین المللی در مورد مجازات زنا

فکر جرم نشناختن زناى محصنه و اکتفا باینکه از مواردی باشد که ایجاد حق طلاق می کند از اواخر قرن ۱۹ مورد توجه جمعی قرار گرفت و بتدریج در محاکم مورد قبول و عمل واقع شد و جمعی اظهار نظر کردند که چنانچه طلاق کافی نباشد در صورت ارتکاب این عمل خسارتی نیز هر یک از زن و شوهر که مرتکب آن شده است بدیگری پیردازد. این فکر در کانتون ژنو از سال ۱۸۷۴ پذیرفته شد و تا سال ۱۹۴۲ که قانون جزای واحدی برای تمام سوئیس نوشته شد اختصاصاً ژنواين قانون را داشت ولی در قانون مزبور تمام کشور سوئیس این نظریه را پذیرفت. تمام کشورهای سوسیالیست و ممالک اسکاندیناوی و کشورهای مشترک المنافع بریتانیای کبیر و ژاپن و انگلستان و ایالت نیویورک در آمریکا و کشور کوچک اوروگوئه با این مقررات اداره می شود کنگره اتحادیه بین المللی حقوق جزا نیز که در سال ۱۹۲۶ در لاهه تشکیل شده بود توصیه کرد که زناى محصنه از عداد جرائم حذف شود (یعقوبی، ۱۳۹۶).

زنا از نظر قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

زنا یکی از شنیع ترین اعمالی است که انسان مرتکب آن می شود. نویسندگان قانون مجازات اسلامی با عنایت به فقه شیعه و توجه به سنت های مذهبی موجود فرض های مختلف زنا را بیان کرده و شدیدترین مجازات ها را برای موارد آن داشته اند. زناى محصنه، زناى به عنف و زناى غیر محصنه مواردی است که انواع و اقسام آن در دین اسلام پیش بینی و شرح داده شده و مجازات آن نیز کاملاً مشخص شده است. در کتاب دوم از باب اول قانون مجازات اسلامی راه های اثبات این جرم و انواع آن مشخص شده است. در ماده ۲۲۱ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ در تعریف جرم زنا آمده است: (جماع مرد با زنی که علقه زوجیت بیم آنها نبوده و از موارد وطی به شبهه نیز نباشد) تبصره ۱: جماع با دخول اندام تناسلی مرد به اندازه ی ختنه گاه در قُبُل یا دُبُر زن محقق می شود. تبصره ۲: هرگاه طرفین یا یکی از آن ها نابالغ باشد، زنا محقق است. لکن نابالغ مجازات نمی شود و حسب مورد به اقدامات تامینی و تربیتی مقرر در کتاب اول این قانون محکوم می گردد.

ماده ۲۲۲ قانون مجازات اسلامی: جماع با میت، زنا است مگر جماع زوج با زوجه متوفای خود که زنا نیست. لکن موجب سی و یک تا هفتاد و چهار ضربه شلاق تعزیری درجه شش می شود.

ماده ۲۲۳ قانون مجازات اسلامی: هرگاه متهم به زنا، مدعی زوجیت یا وطی به شبهه باشد ادعای وی بدون بینه یا سوگند پذیرفته می شود مگر آن که خلاف آن با حجت شرعی لازم ثابت شود.

ماده ۲۲۴ قانون مجازات اسلامی: حد زنا در موارد زیر اعدام است:

— زنا با محارم نسبی

— زنا با زن پدر که موجب اعدام زانی است.

— زنا ی مرد غیرمسلمان با زن مسلمان که موجب اعدام زانی است.

— زنا ی به عنف یا اکراه از سوی زانی که موجب اعدام زانی است.

تبصره ۱: مجازات زانیه در بندهای (ب) و (پ) حسب مورد، تابع سایر احکام مربوط به زنا است.

تبصره ۲: هرگاه کسی با زنی که راضی به زنا ی با او نباشد در حال بی هوشی، خواب یا مستی زنا کند رفتار او در حکم زنا ی به عنف است. در زنا از طریق اغفال و فریب دادن دختر نابالغ یا از طریق ربایش، تهدید و یا ترساندن زن اگرچه موجب تسلیم شدن او شود نیز حکم فوق جاری است.

ماده ۲۲۵ قانون مجازات اسلامی: حد زنا برای زانی محصن و زانیه محصنه رجم است. در صورت عدم امکان اجرای رجم با پیشنهاد دادگاه صادرکننده حکم قطعی و موافقت رئیس قوه ی قضاییه چنان چه جرم با بینه ثابت شده باشد، موجب اعدام زانی محصن و زانیه محصنه است و در غیر این صورت موجب صد ضربه شلاق برای هر یک می باشد.

ماده ۲۲۶ قانون مجازات اسلامی: احصان در هر یک از مرد و زن به نحو زیر محقق می شود:

الف- احصان مرد عبارت است از آن که دارای همسر دائمی و بالغ باشد و در حالی که بالغ و عاقل بوده از طریق قُبُل با وی در حال بلوغ جماع کرده باشد و هر وقت بخواهد امکان جماع از طریق قُبُل را با وی داشته باشد.

ب- احصان زن عبارت است از آن که دارای همسر دائمی و بالغ باشد و در حالی که بالغ و عاقل بوده، با او از طریق قُبُل جماع کرده باشد و امکان جماع از طریق قُبُل را با شوهر داشته باشد.

ماده ۲۲۷ قانون مجازات اسلامی: اموری از قبیل مسافرت، حبس، حیض، نفاس، بیماری مانع از مقاربت یا بیماری ای که موجب خطر برای طرف مقابل می گردد مانند ایدز و سفلیس، زوجین را از احصان خارج می کند.

ماده ۲۲۸ قانون مجازات اسلامی: در زنا با محارم نسبی و زنا ی محصنه، چنان چه زانیه بالغ و زانی نابالغ باشد مجازات زانیه فقط صد ضربه شلاق است.

ماده ۲۲۹ قانون مجازات اسلامی: مردی که همسر دائم دارد، هرگاه قبل از دخول، مرتکب زنا شود حد وی صد ضربه شلاق، تراشیدن موی سر و تبعید به مدت یک سال قمری است.

ماده ۲۳۰ قانون مجازات اسلامی: حد زنا در مواردی که مرتکب غیرمحصن باشد، صد ضربه شلاق است.

ماده ۲۳۱ قانون مجازات اسلامی: در موارد زناى به عنف و در حکم آن، در صورتی که زن باکره باشد مرتکب علاوه بر مجازات مقرر به پرداخت ارش البکاره و مهرالمثل نیز محکوم می شود و در صورتی که باکره نباشد، فقط به مجازات و پرداخت مهرالمثل محکوم می گردد.

ماده ۲۳۲ قانون مجازات اسلامی: هرگاه مرد یا زنی کمتر از چهار بار اقرار به زنا نماید به سی و یک تا هفتاد و چهار ضربه شلاق تعزیری درجه شش محکوم می شود. حکم این ماده در مورد لواط، تفخیز و مساحقه نیز جاری است. زنا در صورتی موجب حد می شود که زانی یا زانیه بالغ، عاقل و مختار بوده و به حکم و موضوع آن نیز آگاه باشد

نتیجه گیری و پیشنهادات

مادامی که دولت، برای رابطه پسر و دختر (زن و مرد) طریق مشخصی ارایه نکند، افرادی که شرایط ارتباط را دارند و در سن بلوغ هستند، خود راهی را پیدا می کنند و به ارضای نیازهای خود می رسند که مطمئناً راه درست و منطقی نخواهد بود. در جلسه ای که در دیوان عالی کشور برای بررسی و ارایه راهکاری برای رسیدن یک وحدت رویه در مورد جرم رابطه نامشروع هم اعلام شد که ارایه راه درست برای برقراری ارتباط زنان و مردان و ایجاد بسترهای مناسب، اسلامی و عقلانی در این زمینه می تواند راه گشا باشد. بدیهی است تا زمانی که راه را به جوانان نشان ندهیم آن ها، راه خود را به طریقی خلاف شرع ممکن است ادامه دهند.

افزایش شعب دادرسی و کمبود قاضی نشانه افزایش رابطه نامشروع در جامعه است. برخورد فیزیکی خشک و قانونی جوابگوی این مسایل نیست. باید اخلاقیات در جامعه افزایش یابد و باید فرهنگ اوایل انقلاب در جامعه پررنگ شود. پیشگیری در این گونه موارد نقش بسیار مهمی دارد و با تقویت فرهنگ و اخلاق در جامعه باید به سمت پیشگیری حرکت کنیم زیرا مجازات، خیلی کاری نبوده است و قوانین ما در این مورد خیلی کارآمد و کامل نیستند. در بعضی از موارد خاص، محاکم درخصوص کنترل پیامک ها و تلفن های فیمابین همراه با کسب مجوز قانونی دستور می دهند که پرینت مکالمات و پیامک ها اخذ شود. این مطلب منافاتی بامنع تفتیش عقاید ندارد و در جهت کشف جرم بعد از وقوع جرم است. هر چند استماع تلفنی و یا پیامک به عنوان تنها سند یک پرونده مورد استناد قرار نمی گیرد زیرا دیوان عالی کشور آنرا رد خواهد کرد اما مکالمات قرینه بسیار قوی " پوشش غیراسلامی در کشورهای اروپایی جرم نیست زیرا خلاف رویه جامعه رفتار نشده است اما همین عمل در کشور ما جرم است و با آن برخورد می شود زیرا جامعه آن را بر نمی تابد و خلاف عفت عمومی است " بهترین راهکار برای مقابله با افزایش جرم رابطه نامشروع را اقدامات فرهنگی است. بررسی شرایط و بستر های تاثیر گذار در این امر با انجام کارهای علمی و تحقیقی لازم با هدف آگاه سازی عمومی و ارایه راهکارهای قانونی و اخلاقی برای برقراری ارتباط سالم میان افراد به خصوص جوانان مهم ترین عامل برای پیشگیری از وقوع جرایمی این چنین است. برای مقابله با

این گناه باید از ترفند های شیطان برای درگیری کردن انسان به گناه زنا آگاه شویم. از جمله ترفندهای شیطان برای درگیر کردن انسان به گناه کبیره زنا می توان به این موارد اشاره کرد:

نگاه به نامحرم - نگاه به عکس و فیلمهای تحریک کننده - فکر زنا ... زنا، به علت مفاسدی که در بردارد، مانند قتل نفس، از بین رفتن و مخدوش شدن اصل و نسب، ترک تربیت کودکان، تباه شدن موضوع ارث و میراث و امثال این مفاسد، حرام شده است. تجاوز جنسی به زنان شایع است ولی میزان دقیق آن به علت عدم گزارش بیشتر موارد معلوم نیست. به علاوه تعریف این امر در کشورهای گوناگون متفاوت است. برای مثال در برخی کشورها، تماس لمسی بدون دخول یا هرگونه رابطه جنسی با دختران پایین تر از سن قانونی (که می تواند از ۱۸ سال به پایین هم باشد) تجاوز جنسی شناخته می شود...

در کشورهای اروپایی و آمریکای شمالی که آمارهایی در مورد تجاوز جنسی وجود دارد (گرچه به دلایل فوق الذکر دقیق نیست)، معلوم شده است که در تجاوز جنسی (با معنای محدودتر دخول آلت مردانه به بدن زن) احتمال گزارش، دستگیری و محکومیت کیفری به صورت چشمگیر مرتبط با موقعیت اجتماعی و نژاد متجاوز و قربانی است. عمده موارد مورد بررسی، به افرادی با زمینه اجتماعی - اقتصادی پایین و سطح نازل تحصیلات مربوط است. تجاوز جنسی زمانی است که فعالیت جنسی بدون رضایت فرد و به اجبار و زور صورت پذیرد. توجه داشته باشید که در صورت تجاوز، این متجاوز است که مجرم است و فردی که به او تجاوز شده است چه از بعد حقوقی، چه از بعد شرعی و اجتماعی، مجرم و گناهکار نیست.

فقر اقتصادی زنان یکی از عواملی است که باعث می شود زنان از سویی از بدیهی ترین نیازهای رفاهی محروم و از سوی دیگر به واسطه اعمال کنترل شدید از سوی مرد به عنوان نان آور و محور اقتصادی خانواده در قبال کوچکترین خطاهای مرتبط با مسایل اقتصادی خانواده مورد خشونت قرار گیرند یا سخت ترین و شدیدترین خشونتها و آزارهای جنسی خود و اطرافیانشان را به علت فقدان سرپناه تحمل کنند؛ اما نکته مهمی که در مورد زنا مطرح می شود، موضوع اثبات زنا و از آن مهمتر اثبات این است که آیا زنا بدون رضایت زن و با قهر و غلبه صورت گرفته است یا خیر؟ و اثبات این موضوع نیز بر عهده قربانی است؛ بنابراین، اگر چنانچه زنا مورد انکار مرد باشد زن باید آن را اثبات کند و در عین حال باید ثابت کند که نزدیکی بدون رضایت وی رخ داده است. باید متهم در نزد قاضی ۴ بار اقرار کند و اقرارهای وی در نزد پلیس ملاک رای قاضی نیست. همچنین طبق قانون مجازات اسلامی یکی از شرایط اثبات زنا، علم قاضی است که از طریق متعارف حاصل می شود، یعنی این که قاضی می تواند با توجه به اقرارهای کسانی که مورد تجاوز قرار گرفته اند و سایر قرائن و شواهد، جرم متهم را زنا به عنف تشخیص داده و حکم صادر کند. طبق شرع و قاعده حقوقی اقرار هر کسی علیه خودش نافذ است ولی اقرار زنانی که مورد تجاوز قرار گرفته اند، برای علم قاضی مهم است و جزو قرائن و شواهد محسوب می شود. اینکه آیا مجازات اعدام یا

سنگسار یا شلاق عدی یا لعزیزی سا جبس تا چه حد در اصلاح فرد زناکارچه زانی و چه زانیه تاثیر گذار است به راحتی نتوان گفت. ولی چیزی که مشخص است این است که هدف از مجازات اصلاح فرد خطاکار می باشد و بنظر می رسد عقلانی است که به جای اینکه دنبال مجرم بگردیم با راهکارهای صحیح از زوند رشد جرم زنا در جامعه جلوگیری کنیم. شاید یکی از ساده ترین ولی در عین حال بدترین معضلی که جوانان را به این راه می کشاند فقر باشد که فرد را وادار میکند برای ارضای نیاز جنسی خود دست به زنا چه به رضایت یا اکراه یا عنف بزند. بودن قانون یک بازدارنده است و در آن شکی نیست و اینکه بگوییم میتوانیم جامعه را از وجود این جرم پاک کنیم مسلما فکر واهی است ولی میتوان با راهکارهای مناسب اجتماعی اقتصادی و اشتغال جوانان بیکار و بالا بردن سطح رضایت مردم از شدت این جرایم کاست. به هر حال مقنن در ق. م ا مصوب ۹۲ مجازات ها را بر حسب نوع عمل زانی و زانیه و نوع زنا تعیین کرده است و گرچه این جرم یک جرم حدی و شرعی بوده باز هم نگاه مقنن بازتر بوده و درصدد اجرای اعدام به جرم زنا نبوده بلکه اثبات زنا و اینکه چه نوع زنايي بوده را دلیل برای مجازات شدید دانسته است. به امید روزی که جامعه عاری از وجود چنین جرایمی گردد و در راه عدالت هیچ گاه مصلحت را فدای عدالت نکنیم.

منابع و مأخذ

- آقابائى، حسین (۱۳۹۶)، «گفتمان فقهی و جرم انگاری در حوزه جرائم علیه امنیت ملت و دولت»، فقه و حقوق، شماره ۵، ص ۴۲-۹.
- ابن قدامه، عبدالله بن احمد (۱۴۰۶ ق)، المغنی، جلد ۱۲، ریاض: دارالعالم الکتب.
- بکاریا، سزار (۱۳۹۸)، رساله جرائم و مجازات ها، دکتر محمدعلی اردبیلی، چاپ اول، تهران.
- ترکاشوند، امیر (۱۳۹۱)، نسخسنگسار توسط اسلام، نوع عرض: فایل پی دی اف، ناشر: سایت بازنگری در متون دینی.
- جبل عاملی، زین الدین (شهید ثانی)، (بی تا) الروضه البهیه، قم، کتابخانه آیت الله مرعشی نجفی.
- حاجی ده آبادی، احمد؛ حاجی ده آبادی، محمدعلی؛ یوسفی، محمد، (۱۳۹۲)، «بررسی مبنای ضرر در جرم انگاری تجاوز جنسی با رویکردی به فقه امامیه»، پژوهش نامه حقوق کیفری، سال چهارم، شماره دوم، پاییز و زمستان ۱۳۹۲، ص ۶۵-۳۵.
- حلبی، جعفر بن حسن (محقق حلی) (۱۴۰۹ ق)، شرایع الاسلام، چاپ دوم، تهران: انتشارات استقلال.
- خسرو شاهی، قدرت الله (۱۳۹۶)، فلسفه ی قصاص از دیدگاه اسلام، قم: بوستان کتاب.
- خوانساری، سید احمد (۱۳۹۴)، جامع المدارک فی شرح مختصر النافع، چاپ دوم، قم: موسسه اسماعیلیان.
- خوئی، سید ابوالقاسم (۱۴۲۸)، مبانی تکلمه المنهاج، کتاب الحدود، قم: موسسه احیاء آثار.

- دلماس مارتی، می ری (۱۳۹۵)، نظام های بزرگ سیاست جنایی، ترجمه علی حسین نجفی ابرند آبادی، چاپ سوم، تهران: نشر میزان.
- رضایی، حسن (۱۳۹۸)، «نقش مقتضیات زمان و مکان در حقوق کیفری اسلامی»، دوفصلنامه دین و ارتباطات، شماره ۸، ص ۱۴۴-۱۱۱.
- رهامی، محسن (۱۳۹۶)، «تحول و تعدیل مجازات ها در نظام کیفری ج.ا.ا»، اندیشه های حقوقی، سال اول، شماره ۴، ص ۲۴-۵.
- شامبیاتی، هوشنگ (۱۳۹۶)، حقوق جزای عمومی، جلد دوم، چاپ پنجم، تهران: نشر ویستار.
- شاه ملک پور، حسن (۱۳۹۳)، فقه جزایی استدلالی، چاپ اول، تهران: نشر میزان.
- شمس ناتری، محمد ابراهیم؛ ابوالمعالی الحسینی، سید وحید؛ علیزاده طباطبایی، زهرا سادات (۱۳۹۰)، «ویژگی های جرم انگاری در پرتو اسناد و موازین حقوق بشر»، فصلنامه راهبرد، شماره ۵۸، ص ۳۰۲-۲۶۷.
- شبیری زنجانی، سیدموسی (۱۴۱۹ ق)، تقریرات درس کتاب نکاح، جلد ۱۷، چاپ اول، قم: مؤسسه پژوهشی رأی پرداز.
- صالحی، محمد رضا (۱۳۹۰)، بررسی تطبیقی زناى به عنف در حقوق ایران، انگلستان و آمریکا، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد.
- عبدالفتاح، عزت (۱۳۹۶) «جرم چیست و معیارهای جرم انگاری کدام است؟» مترجم: اسماعیل رحیمی نژاد، مجله حقوقی دادگستری، شماره ۴۱.
- فراهیدی، خلیل بن احمد (۱۴۱۰ ق) کتاب العین، جلد ۷، چاپ دوم، قم: نشر هجرت.
- فرح بخش، مجتبی (۱۳۸۹)، تأثیر فایده گرایی بر جرم انگاری، پایان نامه دکتری حقوق کیفری و جرم شناسی، دانشگاه تهران.
- کلارکسون، سی. ام (۱۳۹۶)، تحلیل مبانی حقوق جزا، مترجم: حسین میر محمد صادقی، چاپ اول، تهران: جهاد دانشگاهی.
- مجلسی، محمدباقر بن محمدتقی (۱۳۶۲)، حقوق و قصاص و دیات، نشر آثار اسلامی.
- محسنی دهکلانی، محمد؛ حائری، محمدحسن؛ قبولی درافشان، محمدتقی (۱۳۹۰)، «تأملی فقهی در ماده ۶۳۰ قانون مجازات اسلامی و تبصره ۱ ماده ۱ - ۲۲۱ لایحه پیشنهادی»، مجله فقه و اصول، شماره ۸۶، ص ۱۵۶-۱۳۵.
- مقدسی، محمد باقر؛ فرجیها، محمد (۱۳۹۰)، «رویکرد عوام گرایی کیفری به جرائم جنسی (مطالعه موردی)» پژوهش های حقوق تطبیقی، شماره ۲، ص ۱۳۲-۱۱۳.
- مکارم شیرازی، ناصر (۱۳۸۷)، انوارالفقاهه فی الاحکام العتره الطاهره، قم: مدرسه امام علی بن ابی طالب (ع).

- موسوی خمینی، سید روح الله (۱۴۲۵ ق)، تحریر الوسیله، مترجم علی اسلامی، جلد ۴، چاپ بیست و یکم، قم: دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم.
- میر محمد صادقی، حسین (۱۳۹۲)، حقوق کیفری اختصاصی، جرایم علیه اشخاص، چاپ سیزدهم، تهران: بنیاد حقوقی میزان.
- نجفی توانا، علی؛ مصطفی زاده، فهیم (۱۳۹۲)، جرم انگاری در نظام کیفری جمهوری اسلامی ایران، مطالعات فقه و حقوق اسلامی، سال پنجم، شماره ۹، ص ۱۶۹-۱۴۹.
- نجفی، محمد حسن (۱۳۹۶)، جواهرالکلامفیشرحشرایعالاسلام، جلد ۴۱، چاپ سوم، قم: دارالکتب اسلامی.
- نوبهار، رحیم (۱۳۸۹)، اهداف مجازات ها در جرایم جنسی، چاپ اول، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.
- یعقوبی، احمد (۱۳۹۶)، تاریخ یعقوبی، ترجمه محمد ابراهیم آیتی، جلد ۲، چاپ پنجم، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.